

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 128g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006
cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă
pentru pagube produse de autovehicule

*(neacordarea despăgubirilor de către asigurător pentru reducerea
valorii bunurilor după reparație)*

CHIȘINĂU

19 octombrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlii Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlii Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 11 mai 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 octombrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 16 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, ridicată de către dl avocat Eugeniu Rusu, în interesele dlii Alexandru Martalog, parte în dosarul nr. 2a-250/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet format din judecătorii Ana Panov, Angela Braga și Viorica Mihaila de la Curtea de Apel Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 7 aprilie 2021, dl Alexandru Troianovschi a formulat o cerere de chemare în judecată în privința dlii Alexandru Martalog cu privire la încasarea prejudiciului material, prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, în legătură cu reducerea valorii autovehiculului după reparație în urma unui accident rutier.

4. La 13 octombrie 2022, judecătoria Criuleni, sediul Dubăsari, a admis parțial acțiunea civilă și a dispus încasarea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată. Ambele părți au formulat un apel.

5. La 29 martie 2023, în cadrul examinării cauzei în apel, dl avocat Eugeniu Rusu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 16 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule.

6. Prin încheierea din 26 aprilie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, abrogată la 1 aprilie 2023 odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 106 din 21 aprilie 2022, sunt următoarele:

Articolul 16

Pagubele care nu se repară de asigurător

„(1) Asigurătorul nu acordă despăgubiri pentru:

[...]

g) reducerea valorii bunurilor după reparație;

[...]

(2) Pentru recuperarea daunelor excluse din asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto conform alin.(1), persoana păgubită este în drept să intenteze în instanță de judecată acțiune civilă împotriva persoanei răspunzătoare de producerea accidentului.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul afirmă că prevederile contestate creează o incertitudine juridică prin faptul că nu stabilește o răspundere delictuală a asigurătorului în conformitate cu legislația civilă. Acesta pretinde că omisiunea legislatorului de a reglementa o formulă de calcul al prejudiciului, în forma reducerii valorii bunului după reparație, reprezintă o chestiune de interes public care trebuie să fie stabilită de lege, luând în considerare mărimea primelor de asigurare obligatorie și daunele incluse în asigurarea obligatorie de răspundere civilă ce urmează a fi suportate de asigurător. Prin urmare, autorul susține că prevederile contestate nu întrunesc exigențele calității legii, contrar articolului 23 din Constituție.

10. Totodată, autorul excepției susține că omisiunea legislatorului de a pune în sarcina asigurătorului compensarea prejudiciului în mărimea reducerii valorii bunurilor după reparație conduce la restrângerea dreptului persoanelor asigurate de a beneficia pe deplin de asigurarea de răspundere civilă, contrar articolului 54 din Constituție. Autorul consideră că aceasta impune o sarcină excesivă pentru persoana asigurată pentru că achită anual prima de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto.

11. În acest context, autorul sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea sintagmei contestate prin prisma articolelor 7, 16 alin. (2), 20, 23 alin. (2), 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Eugeniu Rusu în cadrul unui proces civil aflat pe rolul unei instanțe de drept comun. Excepția este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza

articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, ține de competența Curții Constituționale.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 16 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006, abrogată la 1 aprilie 2023 odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 106 din 21 aprilie 2022. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în privința actelor în vigoare, cât și în privința actelor abrogate sau modificate, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 5 din 19 ianuarie 2023, § 19). Curtea notează că prevederile contestate nu au constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unui litigiu referitor la compensarea prejudiciului cauzat în urma unui accident rutier. Curtea reține că prevederea contestată a fost aplicată la etapa examinării în fond a cauzei și, prin urmare, ar putea fi aplicată la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca o excepție de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului excepției, dacă sintagma contestată reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 23; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 22).

18. Autorul excepției a menționat că prevederile contestate contravin articolelor 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

19. Cu referire la articolele 7, 16, 23 și 54 din Constituție, Curtea a reținut în jurisprudența sa că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 22; DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 49; DCC nr. 38 din 30 martie 2023, § 21).

20. Referitor la incidența articolelor 20 și 46 din Constituție, Curtea reține că autorul nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu normele constituționale invocate. Astfel, Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala

cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 117 din 8 septembrie 2022, §§ 14-15).

21. De asemenea, Curtea reține că, în ansamblu, critica autorului s-a referit la neclaritatea prevederilor contestate, pe baza articolului 23 din Constituție.

22. Curtea reiterează că articolul 23 din Constituție nu are o aplicare de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 52 din 8 aprilie 2021, §§ 17-18; DCC nr. 170 din 4 noiembrie 2021, § 29; DCC nr. 13 din 1 februarie 2022, § 21).

23. Pentru că autorul excepției nu a demonstrat incidența vreunui drept fundamental, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 16 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, ridicată de către dl avocat Eugeniu Rusu, în interesele dlui Alexandru Martalog, parte în dosarul nr. 2a-250/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

*Chișinău, 19 octombrie 2023
DCC nr. 136
Dosarul nr. 128g/2023*